

Docentenhandleiding bij de module

‘Lesgeven over relaties en seksualiteit’

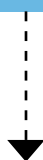
leraren-
opleiding

Welkom bij de docentenhandleiding van de module ‘Lesgeven over relaties en seksualiteit’. Deze handleiding bestaat uit:

- Inleiding bij de module
- Klassikale verdieping
- Stage- en praktijkopdrachten

Ben je op zoek naar informatie over het gebruik van dit lespakket, de inzet van de verschillende modules, lesgeven over gezonde relaties en seksualiteit in het algemeen en tips voor bijvoorbeeld het creëren van een veilige sfeer in de groep? Bekijk de [algemene handleiding](#)

Inleiding

Iedere school in Nederland is verplicht om aandacht te besteden aan gezonde relaties en seksualiteit: seksualiteit, diversiteit en seksuele diversiteit maken deel uit van de kerndoelen van het onderwijs. Docenten krijgen hier dus ook mee te maken. Bovendien kunnen zij op school verschillende situaties meemaken die aan dit thema raken.

In deze module leren studenten:

- ✦ Hoe je lessen over relaties en seksualiteit kunt voorbereiden en uitvoeren;
- ✦ Welke onderwerpen passen bij de leeftijd van hun leerlingen;
- ✦ Hoe je in een doorlopende leerlijn kunt lesgeven;
- ✦ Welke lesmaterialen je kunt gebruiken in de les.

Relaties en seksualiteit zijn belangrijke thema's, die al vanaf groep 1 van de basisschool thuishoren in het onderwijs. Relationele en seksuele vorming gaat niet enkel om kennisoverdracht, maar ook om het aanleren van vaardigheden en attitudes over relaties en seksualiteit. Door goede seksuele en relationele vorming op school krijgen kinderen meer kennis over hun eigen lichaam, relaties en seksualiteit, ontwikkelen zij adequate waarden en normen en leren respectvol met elkaar om te gaan.

Het thema relaties en seksualiteit kent binnen de kaders van het SLO (Stichting Leerplan Ontwikkeling) vier subthema's: lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld, intieme relaties en weerbaarheid, voortplanting, gezinsvorming en anticonceptie, en seksualiteit. Je kunt de onderwerpen die onder relaties en seksualiteit vallen binnen deze thema's in de klas behandelen. Dit kan je het beste in een doorlopende leerlijn doen.

Er zijn in Nederland allerlei lesmaterialen rond relaties en seksualiteit beschikbaar: van volledige lespakketten tot spellen en educatieve voorstellingen. Bij je keuze voor lesmateriaal denk je na over jouw leerlingen, maar ook over de school: welk niveau en welke aanpak past bij de situatie? Ook is het belangrijk om te kijken naar effectiviteit: niet elk materiaal is even geschikt om jouw (les)doelen te behalen.

De lesmodule 'Lesgeven over relaties en seksualiteit' vereist	
circa 60 minuten	klassikale tijd
circa 30 minuten	zelfstudietijd met de e-learning
circa 120 minuten	praktijkopdracht

Klassikale verdieping

VEILIGHEID IN DE LES

2 MIN.

Maak met studenten werkafspraken of wijs hen opnieuw op de eerder gemaakte afspraken. Meer informatie over veiligheid in de klas vind je in de [algemene handleiding](#).

OPDRACHT 1 - INTRODUCTIE - GELEERDE LESSEN E-LEARNING

10-15 MIN.

De docent herhaalt de belangrijkste lessen die de studenten in de e-learning hebben geleerd.

Klassikaal bespreken

- ✦ Wat viel je op in deze e-learning? Vragen?
- ✦ Welke thema's lijken je leuk om les over te geven?
- ✦ Welke thema's lijken je lastiger en waarom?
- ✦ Wat is belangrijk bij het lesgeven over dit thema aan verschillende leeftijdsgroepen?

OPDRACHT 2 - MATERIALEN VOOR SEKSUELE EN RELATIONELE VORMING

20 MIN.

Leerdoelen

Studenten bestuderen lesmateriaal over seksuele en relationele vorming, vormen zich hier een mening over en inventariseren welke materialen ze zelf zouden willen gebruiken.

Materiaal

Verzamel verschillende lesmaterialen voor relationele en seksuele vorming. Dit kan digitaal materiaal zijn, maar ook een fysieke lesmethode of boeken.

Suggesties:

- ✦ Lang Leve de Liefde ([Leerlingmagazine onderbouw](#) | [Docentenhandleiding onderbouw](#))
- ✦ [Living Loving](#)
- ✦ [Can You Fix It](#)
- ✦ [Benzies & Batchies](#)
- ✦ Materialentafel: haal boeken en lesmateriaal uit de eigen bibliotheek.
- ✦ [Lesaanbod \[www.seksuelevorming.nl\]\(http://www.seksuelevorming.nl\)](#)

Opdracht

Bekijk met de studenten de website van [Lang Leve de Liefde](#) en een aantal filmpjes van [Can You Fix It](#). Laat daarna het lesaanbod van www.seksuelevorming.nl zien. Laat de studenten eventueel zelf overige lesmaterialen bekijken en snuffelen door het lesaanbod van Seksuelevorming.nl.

Geef de opdracht: Bekijk het lespakket [Lang Leve de Liefde](#) en minimaal één ander lesmateriaal. Beantwoord voor zowel het lespakket als het lesmateriaal de volgende vragen:

- ✦ Wat is je indruk van het pakket en materiaal? Denk hierbij aan inhoud, omvang, taalgebruik, vorm, onderwerpen, mate van interactie, et cetera.
- ✦ Sluiten het pakket en materiaal voldoende aan bij het kennisniveau en de belevingswereld van leerlingen uit de onderbouw van het voortgezet onderwijs? Waarom wel of waarom niet?
- ✦ Welke onderdelen spreken je aan? Welke niet?
- ✦ Zou je het pakket of materiaal zelf gebruiken als je voor de klas staat? Waarom wel of waarom niet?
- ✦ Welke materialen zou je aanpassen, en waarom?

OPDRACHT 3 - ONTWERP EEN LES OVER RELATIES EN SEKSUALITEIT

30 MIN.

Leerdoelen

- ✦ Studenten kennen verschillende werkvormen die ze kunnen gebruiken om seksuele en relationele vorming te geven.
- ✦ Studenten zijn in staat om lessen seksuele en relationele vorming te geven.
- ✦ Studenten zijn in staat om in hun lessen seksuele en relationele vorming aan te sluiten op de behoefte, ervaring, kennis en ontwikkelingsniveau van de leerlingen.

Studentenopdracht

Stel een les over relaties en seksualiteit samen aan de hand van de volgende stappen:

Stap 1

Maak voordat je een les gaat samenstellen een analyse aan de hand van de volgende aspecten:

- ✦ Beschrijf de doelgroep en denk aan: leeftijd, opleidingsniveau, sociale achtergrond, seksuele ontwikkeling.
- ✦ Leg uit wat je onderwerpkeuze is en motiveer je keuze op basis van je doelgroepanalyse.
- ✦ Formuleer lesdoelen en leg deze uit.

Stap 2

✦ Ontwerp je les en denk hierbij aan methodiek (didactisch model, lesplan). Maak hierbij gebruik van bestaande lespakketten en materialen (zie bijvoorbeeld www.seksuelevorming.nl en www.gezondeschool.nl).

✦ Werk één werkvorm van je les zorgvuldig uit, pas hierbij activerende didactiek toe en geef aan hoe je aandacht besteedt aan de volgende aspecten:

- + Aansluiting op kennis, seksuele ontwikkeling en belevingswereld van de leerlingen
- + Aansluiting op actualiteit
- + Oriëntatie (aangeven van leerdoelen)
- + Uitleg (uitleg van de nieuwe stof)
- + Verwerking (individueel, tweetallen, in groepjes)
- + Evaluatie

Stap 3

Presenteer jouw les in tweetallen aan elkaar. Beoordeel de presentaties op bovenstaande aspecten.

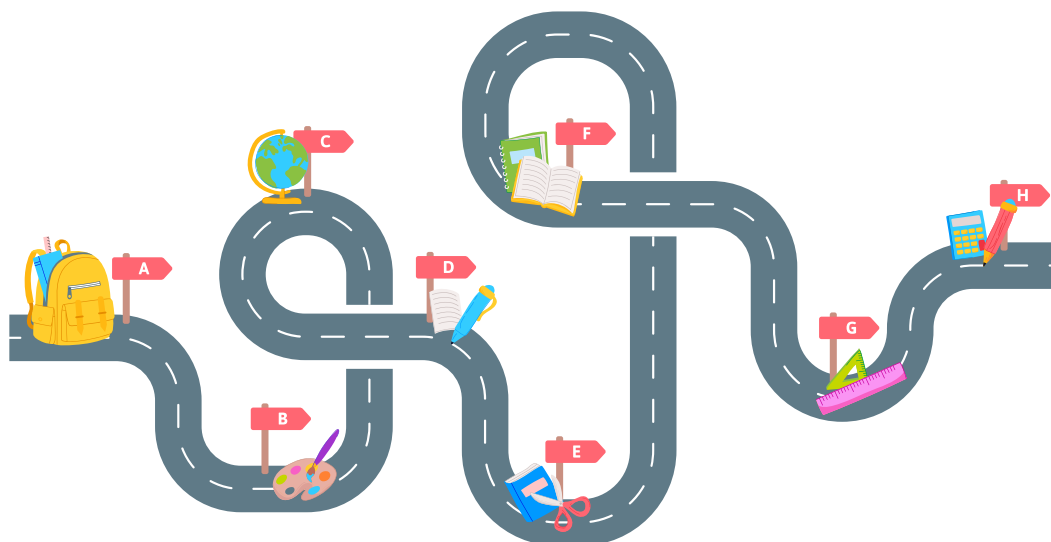

OPDRACHT 4 - WAT KOM JIJ TEGEN?

5 MIN.

Doe met je studenten een klassikale inventarisatie van mogelijke (persoonlijke) vragen die leerlingen aan hen kunnen stellen of situaties die ze kunnen tegenkomen. Laat de studenten ook zelf nadenken over de vragen die zij hebben of hadden op school of tijdens hun studie. Misschien zijn de studenten al situaties tegengekomen in hun stagepraktijk.

Bedenk daarna samen hoe je daarop zou kunnen reageren. Tip voor de studenten: heb je misschien iets aan de [pedagogische wegwijzers](#) om te bedenken hoe je ermee omgaat?

AFSLUITING

2 MIN.

Laat alle studenten even nadenken over één woord dat het meest op de voorgrond komt als ze terugdenken aan de module en les. Ze mogen dit 'popcorn style' delen. Dat betekent dat je niet de kring rondgaat, maar dat iedereen iets mag zeggen wanneer het in ze opkomt. Deel, als je wil, zelf ook welk gevoel je hebt overgehouden aan de les.

Praktijkopdrachten

ONDERZOEK IN DE PRAKTIJK: EEN DOCENT INTERVIEWEN

Leerdoel

Studenten interviewen een docent op hun (stage)school die seksuele en relationele vorming geeft, om op die manier inzicht te krijgen in een lesopbouw en het schoolbeleid.

Materiaal

Internet, boeken en materialen uit de bibliotheek.

Geef studenten de volgende zelfstudieopdracht

Zoek op het internet en in de bibliotheek naar verschillende materialen voor relationele en seksuele vorming. Bekijk de verschillende materialen en loop de inhoud goed door ter voorbereiding op je interview.

Geef studenten de volgende onderzoeksopdracht

Interview een van de docenten op je stageschool die relationele en seksuele vorming geeft en stel die leerkracht de volgende vragen:

1. Wat is de aanleiding om hiermee aan de slag te gaan?
2. Welke doelen worden ermee beoogd?
3. Welk lesmateriaal gebruikt de docent?
4. Welke lesopbouw gebruikt deze docent?
5. Hoe bereidt de docent de lessen voor?
6. Hoe gaat de docent om met vragen van leerlingen?
7. Wat vinden de docenten en leerlingen van de lessen?
8. Wat vindt de docent het leukst aan de lessen?
9. Wat vindt de docent het moeilijkst aan de lessen en hoe lost die dat op?
10. Welke tips heeft de docent voor jou als startende docent als het om deze lessen gaat?

Omschrijf de manier waarop de geïnterviewde docent de lessen relationele en seksuele vorming voorbereidt, welke lesopbouw de docent hanteert en hoe die omgaat met vragen van leerlingen. Reflecteer kort of dit een manier is die ook bij jou past. Je mag naast deze vragen ook andere vragen bedenken en stellen. Denk aan eigen leervragen of interesse.

Alternatief:

Als de student stageloopt op een school waar geen van de docenten relationele en seksuele vorming geeft, vervalt het interview. De student kan dan bijvoorbeeld de vragen uit het interview gebruiken voor het maken van een analyse van de zelf gevonden materialen.

Alternatief:

De studenten kunnen ook (eerst) zelf een lesopbouw maken, of een opzet voor een leerlijn.

Colofon

Docentenhandleiding bij de module 'Lesgeven over relaties en seksualiteit'

Deze uitgave is ontwikkeld vanuit de Stimuleringsregeling Gezonde Relaties & Seksualiteit

Uitgever: Stichting School & Veiligheid en Rutgers

Vormgeving: Caro Grafico | Grafisch Ontwerp

©2022, Stichting School & Veiligheid

